

บทสรุปผลการศึกษา

แม้ว่ารัฐบาลที่นำโดยนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร จะเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2544 แต่จากการดำเนินนโยบายการปราบปรามยาเสพติดที่แข็งกร้าวและรุนแรงก็ดูราวกับว่าเป็นการกระทำของรัฐบาลเผด็จการ เช่น เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2544 ซึ่งในครั้งนั้นกฎหมายว่าด้วยการลงโทษประหารชีวิตยังไม่ได้แก้ไข นักโทษประหารในคดียาเสพติดทั้งหมด 5 คน ถูกยิงเป้า รัฐบาลได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่มสิทธิมนุษยชนทั้งภายใน และภายนอกประเทศว่ากระทำที่โหดร้ายทารุณขัดกับข้อตกลงของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 ดังนั้นในปีเดียวกับที่รัฐบาลทักษิณ 1 ได้ดำเนินการตามนโยบายที่แข็งกร้าวต่อปัญหายาเสพติด รัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงกระแสการต่อต้านการใช้นโยบายที่รุนแรงจากกลุ่มสิทธิมนุษยชนทั้งจากภายในและภายนอกต่างประเทศ รัฐบาลจึงได้แก้ไขรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตให้ดูเหมือนกับว่ามีมนุษยธรรมมากขึ้น เพื่อที่จะลดกระแสการต่อต้านและยังทำให้ภาพลักษณ์ของรัฐบาลดูดีขึ้นในสายตาของชาวโลก

กฎหมายว่าด้วยการประหารชีวิตด้วยวิธีการฉีดสารพิษ มีผลตามบังคับใช้เป็นกฎหมายในประเทศไทยเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2546 และในระยะเวลาไม่ถึง 2 เดือน หลังจากที่รัฐบาลได้ประกาศใช้กฎหมายดังกล่าว รัฐบาลก็ได้ดำเนินการประหารชีวิตด้วยวิธีการประหารชีวิตแบบใหม่นี้เป็นครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2546 มีนักโทษประหาร 3 คน จากคดียาเสพติด และอีก 1 คน เป็นนักโทษเด็ดขาดคดีฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน¹

นักโทษประหาร 3 คนแรกคือ น.ช.บุญลือ นาคประสิทธิ์ อายุ 53 ปี, น.ช.พันพงษ์ สิทธิสังข์ อายุ 45 ปี, น.ช.วิบูลย์ ปานะสุททะ อายุ 53 ปี ต้องโทษคดียาเสพติดทั้ง 3 คน ถูกจับเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2541 ในข้อหาร่วมกันผลิตยาบ้า²

เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2541 เวลา 03.00 น. เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำกำลังเข้าตรวจค้นโรงงานไทย-เยอรมันกลูโคสซึ่งแต่เดิมดำเนินกิจการฟอกผ้ายีนแต่ปิดกิจการไปแล้ว ที่ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบนายบุญลือ นาคประสิทธิ์ และนาย

¹ เรื่องเดียวกัน, น. 162-163.

² "ป.ป.ส. ทลาย รง. ผลิตยาบ้ารายใหญ่," หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน (1 มิถุนายน 2549): 21.

พันธ์พงษ์ สิ้นธุ์สังข์ กำลังทำการผลิตยาบ้าอยู่ที่บ้านพักของโรงงานดังกล่าว โดยมีอุปกรณ์ในการผลิตเมตแอมเฟตามีนหรือยาบ้า หัวเชื้อยาบ้า และสารเคมีที่ใช้ในการผลิต พร้อมด้วยเมตแอมเฟตามีนที่ผลิตเรียบร้อยแล้วพร้อมจำหน่ายจำนวน 115,800 เม็ด และที่ยังไม่เป็นเมตอีกจำนวนหนึ่ง และในวันเดียวกันเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้เข้าจับกุมนายวิบูลย์ ปานะสุททะ เวลา 05.00 น. ที่หมู่บ้านเคหะธานี 2 เขตบึงกุ่ม กทม. ผู้ร่วมกันผลิตและค้ายาบ้ากับนายบุญลือ นาคประสิทธิ์³ แม้ว่าจำเลยทั้ง 3 คน จะสารภาพแต่ก็เป็นเพราะจำนนต่อหลักฐาน ศาลชั้นต้นจึงมีคำพิพากษาให้ประหารชีวิต ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาพิพากษายืน⁴

ส่วนนักโทษประหารคนที่ 4 คือ น.ช.พนม ทองช่างเหล็ก อายุ 32 ปี กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และให้การปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหา เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2542 เวลาประมาณ 21.30 น. จำเลยได้ใช้อาวุธปืนยิงนายแสงชัย ทองเชื้อ จำนวน 4 นัด จนถึงแก่ความตายในขณะที่นายแสงชัยกำลังนั่งรับประทานอาหารร่วมกับเพื่อน เหตุเกิดที่ตำบลวิชัยใต้ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จากการสอบสวนเพิ่มเติมพบว่าจำเลยได้รับการว่าจ้างจากนายจ้างให้มาฆ่านายแสงชัย เจ้าหน้าที่เข้าจับกุมได้เมื่อวันที่ 17 ก.พ.43 และดำเนินคดีในข้อหาฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และเนื่องจากจำเลยให้การปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหา ศาลชั้นต้นจึงตัดสินพิพากษาประหารชีวิต ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาพิพากษายืน⁵

จากกรณีการประหารชีวิตนักโทษในคดียาเสพติด 3 คน และนักโทษในคดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่กล่าวไปแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้พยายามทำให้การประหารชีวิตดูเหมือนมีความเป็นอารยธรรมและมีมนุษยธรรมมากขึ้น แต่แท้ที่จริงแล้วนโยบายรัฐบาลไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเลยกลับใช้อำนาจรัฐในการลงโทษประหารชีวิตผู้คนในคดียาเสพติด ที่ถือเป็นคตินโยบายในขณะนั้นจำนวนมาก ถึงขนาดที่เพชรฆาตออกมาพูดว่า “การประหารชีวิตครั้งนี้ ถือเป็นประวัติศาสตร์ของประเทศไทย เพราะในสภาวะการณ์ปกติ ยังไม่เคยมีการประหารชีวิตครั้งใด

³ “จับโรงงานยาบ้าในโรงฟอกยีน,” ข่าวสด (1 มิถุนายน 2541): 11.

⁴ กองบรรณาธิการไทยโพสต์, “ประเดิม‘ฉีดยา’ประหาร4ศพ,” <http://www.thaipost.net/index.asp?bk=thaipost&post_date=13/Dec/2546&news_id=80507&cat_id=501>.

13 ธันวาคม 2546.

⁵ เรื่องเดียวกัน.

คร่าชีวิตนักโทษประหารภายในวันเดียวถึง 5 คน”⁶ เหตุการณ์ประหารชีวิตหมู่จำนวนมากนี้ไม่เคยมีมาก่อนในช่วงที่บ้านเมืองอยู่ในภาวะปกติ⁷

เมื่อมองจากภาพรวมกรณีศึกษาการลงโทษประหารชีวิตทั้ง 3 กรณีที่เป็นการลงโทษประหารชีวิตครั้งแรกของแต่ละรูปแบบตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2546 จะเห็นได้ว่า รูปแบบการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปในกระบวนการพัฒนาสู่ความเป็นอารยะแต่ละยุคสมัยนั้น กล่าวคือในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ก่อนที่สยามประเทศจะต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากประเทศเจ้าอาณานิคมทั้งหลาย สยามประเทศไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่จะต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิต หรือทำการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่ใช้มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา⁸ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อสยามประเทศต้องเผชิญหน้ากับภัยคุกคามจากภายนอกคือภัยจากการตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศเจ้าอาณานิคมทั้งหลาย และภัยคุกคามจากปัญหาความมั่นคงภายในอันเกิดจากปัญหาสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญ ก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของสยามรัฐ โดยรับเอาแนวความคิดจากประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าในยุโรปหรือประเทศเจ้าอาณานิคมมาใช้ในการตรากฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ที่ได้มียกเลิกการทรมานและการประหารชีวิตด้วยวิธีการอื่น ๆ มาเป็นการประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะเพียงอย่างเดียวเพื่อไม่ให้ประเทศเจ้าอาณานิคมทั้งหลายหาเหตุได้ว่าสยามประเทศมีความป่าเถื่อน และเข้ามายึดครองดินแดนสยาม

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อำนาจการปกครองตกอยู่แก่กลุ่มคนที่ใช้ทหารในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อรวมกับนโยบายการสร้างชาติไทยให้ยิ่งใหญ่เป็นประเทศมหาอำนาจในเขตแหลมทอง โดยการพัฒนาประเทศให้มี

⁶ เชาวเรศน์ จารุบุญย์, เพศฆาตคนสุดท้าย, น. 150.

⁷ เรื่องเดียวกัน, น. 150.

⁸ ในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีความจำเป็นต้องชำระกฎหมายใหม่เนื่องจากกฎหมายที่สืบเนื่องมาแต่กรุงศรีอยุธยาถูกเผาทำลายลงไปมากในเหตุการณ์การเสียกรุงครั้งที่ 2 คือเหลือเพียงแค่ 1 ใน 10 ส่วน เท่านั้น ดังนั้นในสมัยรัชกาลที่ 1 จึงได้มีการชำระกฎหมายและตรากฎหมายใหม่ขึ้นใช้ในการบริหารปกครองบ้านเมือง แต่ทั้งนี้ก็ยังถือว่ามีการพยายามทำการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขกฎหมายใด ๆ เพราะยังยึดถือหลักกฎหมายเดิม

ความเจริญก้าวหน้า และมีอารยธรรมตามแบบอภินันแนววิศตอเรียของอังกฤษผ่านการศึกษาศาสตร์สมัยใหม่ การลงโทษประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะจึงถูกมองว่าเป็นรูปแบบวิธีการลงโทษประหารชีวิตที่ล้าหลัง ไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความเป็น “ผู้ดี” แบบอังกฤษ หรือไม่สามารถแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของกองทัพได้เหมือนอย่างการลงโทษประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า

ส่วนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการลงโทษประหารชีวิต โดยเปลี่ยนจากการยิงเป้ามาเป็นการลงโทษประหารชีวิตด้วยวิธีการฉีดยาหรือสารพิษให้ตายในปี พ.ศ. 2546 นั้น อาจดูเหมือนรัฐบาลกระทำไป ก็เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงของสหประชาชาติที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ห้ามไม่ให้ประเทศสมาชิกทำการประหารชีวิตหรือลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายทารุณ แต่เหตุผลหลักในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตในปีนั้น ผู้เขียนเห็นว่ามิใช่สาเหตุมาจากการที่รัฐบาลต้องการใช้ความรุนแรงในการปราบปรามยาเสพติดในประเทศ และใช้เรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประหารชีวิตจากยิงเป้ามาเป็นการฉีดยาพิษที่ดูเหมือนเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายทารุณลดลงและมีมนุษยธรรมมากขึ้น เป็นข้ออ้างไม่ให้สหประชาชาติหรือกลุ่มสิทธิมนุษยชนเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการดำเนินนโยบาย (ที่ทำให้มีคนตายกว่าสองพันคน) ภายในประเทศ

รูปแบบการลงโทษประหารชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน คือเปลี่ยนจากการลงโทษประหารชีวิตด้วยวิธีการตัดศีรษะ มาเป็นการยิงเป้า และการฉีดยาพิษเข้าสู่ร่างกายของนักโทษประหารเช่นในปัจจุบัน อาจดูเหมือนว่าระดับความรุนแรงของวิธีการลงโทษประหารที่กระทำต่อ/บนร่างกายของนักโทษประหารจะลดลงเรื่อย ๆ และ มีอารยะมากขึ้น ๆ เมื่อวัดจากขนาดของบาดแผล การเสียเลือด และความเป็นอันตรายต่อร่างกายนักโทษประหาร อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตยังแสดงให้เห็นถึงกระบวนการ พัฒนาสู่ความเป็นอารยธรรมของสังคมไทยผ่านทางรูปแบบวิธีการลงโทษประหารชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องของการเปรียบเทียบและเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีความทัดเทียมกับประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้ากว่าในด้านต่าง ๆ ถึงแม้ว่ารูปแบบในการลงโทษประหารชีวิตจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม แต่รัฐก็ยังคง (เป็นเพียงหนึ่งเดียวที่) ยึดกุมอำนาจอันชอบธรรมในการใช้อำนาจในการลงโทษประหารชีวิตผู้คนภายในรัฐ

นอกจากนี้แล้วเมื่อพิจารณาจากการที่รัฐไทยเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตไปเป็นรูปแบบอะไร ก็จะทำให้เห็นว่ามีมิติทางวัฒนธรรมที่ให้ความหมายและความสำคัญในทางสัญลักษณ์กับรูปแบบการลงโทษประหารชีวิต กล่าวคือการประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะนั้นมีพิธีกรรม และขั้นตอนการประหารที่นอกจากจะต้องทำการเช่นสรงเทวดาฟ้าดินแล้ว

เพชรฆาตยังต้องกราบถวายบังคมเสมือนพระมหากษัตริย์ทรงเสด็จมาทอดพระเนตรด้วยทุกครั้ง ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในปีพุทธศักราช 2475 การประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะด้วยดาบที่เต็มไปด้วยสัญลักษณ์ที่แสดงถึง พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์จึงขัดกับเจตจำนงของคณะราษฎรที่ต้องการทำให้ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่มีอำนาจสูงสุดในประเทศ ดังนั้นจึงต้องทำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตมาเป็นการยิงเป้า พร้อมกันนี้ยังได้แก้กฎหมายลักษณะอาญามาตรา 14 โดยการตัดข้อความที่แสดงถึงพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ออกไป นอกจากนี้ยังเป็นไปได้ว่าการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้าหรือฆ่าให้ตายด้วยอาวุธปืนแสดงถึงสัญลักษณ์แห่งชัยชนะของคณะราษฎรที่มีเหนือพระมหากษัตริย์ ด้วยเหตุที่คณะราษฎรใช้กำลังทหารและอาวุธปืนในการขึ้นสู่อำนาจประเพณี ปืนจึงกลายมาเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความยิ่งใหญ่แห่งอำนาจในเวลาต่อมา

เมื่อประเทศไทยได้นายก ฯ ที่มาจากการเลือกตั้งและสามารถตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย รูปแบบการลงโทษประหารชีวิตก็ได้เปลี่ยนแปลงไปอีกครั้ง เมื่อฐานในการอ้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจ และความรุนแรงของรัฐไทยในปัจจุบันคือประชาชน ดังนั้นนโยบายที่ถึงแม้จะก่อให้เกิดความรุนแรงขึ้นในสังคมไทย อย่างนโยบายการทำสงครามปราบปรามยาเสพติดในปี พ.ศ. 2546 ของรัฐบาลทักษิณ 1 ก็สามารถดำเนินต่อไปด้วยความเห็นชอบจากประชาชน อย่างไรก็ตามการดำเนินนโยบายดังกล่าวทำให้องค์กรสิทธิมนุษยชน และองค์กรทางศาสนาออกมาทักท้วง ดังนั้นรัฐบาลทักษิณ 1 จึงทำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตมาเป็นการฉีดสารพิษก็เพื่อที่จะลดกระแสการต่อต้านจากประชาคมโลก ด้วยว่าการประหารชีวิตด้วยการฉีดสารพิษนั้น ดูเหมือนจะเป็นวิธีการประหารชีวิตที่มีความโหดร้ายทารุณน้อยที่สุด และเป็นเทคโนโลยีในการประหารชีวิตที่ก้าวหน้าที่สุดในขณะนั้น (พ.ศ. 2546)⁹

จากปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเห็นได้ว่า รัฐไม่เพียงแต่สามารถยึดกุมอำนาจในการลงโทษประหารชีวิตและยึดกุมอำนาจในการใช้ความรุนแรงเพียงหนึ่งเดียว “จัดการ” กับสังคมและผู้ที่เป็นปรปักษ์ต่อรัฐมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงในปัจจุบันเท่านั้น แต่รัฐยังสามารถใช้ความเชื่อทางศาสนาที่ได้รับอิทธิพลจากไตรภูมิพระร่วง ปลุกฝังให้ผู้คนเชื่อในเรื่องบาปบุญ การทำ

⁹ เรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษประหารชีวิตจากแบบฉีดสารพิษเป็นแบบอื่น กรมราชทัณฑ์ระบุชัดเจนว่า ถ้าในอนาคตประเทศไทยยังคงมีโทษประหารชีวิต และเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากกว่านี้ วิธีการประหารชีวิตที่ใหม่ที่สุดและมีมนุษยธรรมมากที่สุดจะถูกนำมาพิจารณาอีกครั้ง โปรดดู กรมราชทัณฑ์, “โทษประหารชีวิต,” <<http://www.correct.go.th/commit.html>> (7 มิถุนายน 2549).

ดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว เพื่อใช้เป็นข้ออ้างในการสร้างความชอบธรรมให้กับ การลงโทษประหารชีวิตที่รัฐไทยกระทำต่อผู้คนในสังคมไทย

ความเชื่อทางศาสนาที่ได้รับอิทธิพลจากไตรภูมิพระร่วงนี้ ไม่เพียงแต่จะช่วยทำให้รัฐใช้ประโยชน์ในการสร้างความชอบธรรมให้กับการใช้อำนาจ และความรุนแรงของรัฐผ่านทาง การลงโทษประหารชีวิตเท่านั้น แต่ความเชื่อนี้กลับทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงขึ้นในสังคมไทย¹⁰ กล่าวคือสังคมไทยซึ่งเชื่อในเรื่องบาปบุญ ก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไรกับการใช้อำนาจในการประหารชีวิตของรัฐต่อผู้ที่รัฐสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่ต้องตายหรือต้องโทษประหารชีวิตนั้นมีความผิดอย่างไร ผู้คนส่วนใหญ่¹¹ในสังคมไทยกลับมีความพอใจที่รัฐไทยสามารถเป็นตัวละครที่สามารถเร่งให้ปรากฏการณ์เรื่องบาปบุญคุณโทษเกิดขึ้นเร็วอย่างทันตาเห็นไม่ต้องรอให้ถึงชาติหน้า

อย่างไรก็ตามยังมีผู้คนอีกกลุ่มที่เรียกร้องให้เกิดความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่พยายามส่งเสริมให้แก้ปัญหาอาชญากรรม ด้วยการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมนั้น เข้ามาสืบบทบาทและร่วมกันหาทางแก้ไข ไม่ให้กระบวนการยุติธรรมถูกผูกขาดโดยรัฐจนเกินไป เพราะรัฐมองว่าอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นเป็นเรื่องที่กระทำต่อรัฐและทำ

¹⁰ ปัญหาเชิงวัฒนธรรมในระดับผู้คนต่อผู้คนนั้นจะเป็นไปในลักษณะความเชื่อที่ว่าเรื่องบาปบุญนั้นเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล เมื่อมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในสังคม ผู้คนส่วนใหญ่ก็จะเพิกเฉยต่อความรุนแรงนั้น เพราะเชื่อว่าเป็นเรื่องเวรกรรมตามทันและเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเองแต่อย่างใด เพราะตนไม่ได้ก่อเวรสร้างกรรมนั้นขึ้น

¹¹ การกล่าวว่าผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยมีความพอใจที่รัฐไทยทำให้ปรากฏการณ์เรื่องบาปบุญเป็นเรื่องของกรรมตามทันนั้น ผู้เขียนกล่าวโดยการอ้างถึงการนำเสนอบทความและข่าวตามสื่อต่างๆ ในปี พ.ศ. 2546 ตั้งแต่รัฐบาลทักษิณ 1 ได้ทำการประกาศนโยบายการทำสงครามกับยาเสพติดในเดือนมกราคม ต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงเดือนธันวาคมที่รัฐบาลได้ทำการประกาศชัยชนะในสงครามยาเสพติด (อ้างถึงแล้วในบทที่ 1 และ 6) บทความและข่าวต่าง ๆ ที่ปรากฏนั้น ส่วนใหญ่แสดงให้เห็นถึงความพอใจของประชาชนต่อนโยบาย และเห็นว่าผู้ที่ตายนั้นสมควรตาย จะมีการทวงตบบ้างก็เป็นการตบบ้างอย่างให้มีการฆ่าผิดตัว หรืออย่าให้คนดีเดือดร้อน (ถ้าเป็นคนค้ายาเสพติดหรือคนที่ถูกตัดสินจากสังคมว่าเป็นคนชั่วแล้วเดือดร้อนก็ไม่ใช่ไม่ว่าอย่างนั้นหรือ?) และงานวิจัยโดย พวงทอง ภวัครพันธุ์ และสุรัตน์ โหระชัยกุล, “วิเคราะห์ทัศนคติของคนไทยต่อการแก้ไขปัญหาคาชาตแย้งในสังคมไทย,” ใน การสัมมนาวิชาการประจำปี 2548 เรื่อง “สู่สังคมสมานฉันท์” (มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงแรงงาน และมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย วันที่ 26-27 พฤศจิกายน 2548), น. 3. แสดงให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเห็นสมควรให้ประหารชีวิตผู้ค้ายาเสพติดถึงร้อยละ 45.21 รองลงมาคือเห็นควรให้จำคุกสูงสุดคือ 21 ปีถึงตลอดชีวิต ร้อยละ 26.92 และร้อยละ 7.93 เห็นสมควรให้ทำวิสามัญฆาตกรรม

ให้รัฐได้รับความเสียหาย จึงมุ่งเน้นในการที่จะนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ถึงที่สุดและมีแนวโน้มที่จะใช้มาตรการการลงโทษที่รุนแรงต่อผู้ที่กระทำความผิดนั้น¹²

จากผลการวิจัยในวารสารราชทัณฑ์¹³ ที่ชี้ให้เห็นว่าการลงโทษประหารชีวิตหรือการใช้มาตรการลงโทษที่รุนแรงนั้นไม่ได้ผลดีเท่ากับมาตรการลงโทษที่แน่นอนและรวดเร็ว ดังนั้นเพื่อยืนยันว่าการลงโทษประหารชีวิตไม่มีผลในการยับยั้งอาชญากรรม จึงควรพิจารณาสถิติของประเทศแคนาดาที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต กับสหรัฐอเมริกาที่ยังคงมีและใช้การลงโทษประหารชีวิตเปรียบเทียบกันจะเห็นว่า แคนาดามีอัตราการฆาตกรรมสูงสุด 3.09 ต่อประชากร 100,000 คน เมื่อ ปีพ.ศ. 2518 ก่อนที่จะได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ภายหลังเมื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตคดีฆาตกรรมลดลงเหลือ 2.41 ในปี พ.ศ. 2523 และลดลงเหลือเพียง 1.8 ในปี พ.ศ. 2543 ขณะที่ในปีเดียวกันสหรัฐอเมริกามีอัตราการฆาตกรรม 5.5 ต่อประชากร 100,000 คน¹⁴

นอกจากนี้ในปัจจุบันได้มีประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกว่าครึ่งที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต คือมีประเทศที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในทุกกรณีความผิดถึง 89 ประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร (อังกฤษ) ฝรั่งเศส และเยอรมนี ส่วนประเทศที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในคดีความผิดธรรมดา 10 ประเทศ เช่น อาเจนตินา บราซิล และชิลี อีก 30 ประเทศถึงแม้ว่าจะมีการลงโทษประหารชีวิตบัญญัติไว้ในกฎหมายแต่ในทางปฏิบัติไม่ได้ทำการประหารชีวิตนักโทษมาเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี เช่น สาธารณรัฐอัฟกานิสถาน เคนยา โมร็อกโก และศรีลังกา¹⁵

เมื่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต ประเทศไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกและทำการเปรียบเทียบกับตนเองกับประเทศที่มีความ “ดีกว่า” ในด้านต่าง ๆ ในกระบวนการพัฒนาไปสู่ความเป็นอารยะมาตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 จนกระทั่งในปัจจุบัน จากกรณีศึกษาในบทที่ 4 5 และ 6 จะเห็นได้ว่ารัฐไทยจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบการลงโทษ

¹² กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, “ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: หลักการและแนวคิด,” ใน กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย, บรรณาธิการโดย กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ (กรุงเทพฯ: สกว., 2545), น. 6-8.

¹³ วิทยา สุริยวงค์, “สิทธิมนุษยชน โทษประหารชีวิต กว่าจะแก้ก็สาย...เกินแกง,” วารสารราชทัณฑ์ ปีที่ 48 ฉบับที่ 1 (2543): 48-49. ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 3

¹⁴ ชำนาญ จันทร์เรือง, “ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต,” กรุงเทพธุรกิจ (26 เมษายน 2548): 12.

¹⁵ โปรดพิจารณา ภาคผนวก ก, ข, และ ค ตารางแสดงรายชื่อประเทศที่ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต

ประหารชีวิตเนื่องจากมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการพัฒนาไปสู่ความเป็นอารยะด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย (แต่โดยภาพรวมก็เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบในทางลบถ้าไม่ทำการเปลี่ยนแปลง) ดังนั้นเมื่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทยอยกันยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต ประเทศไทยก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะทำการยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตต่อไปในอนาคต

อย่างไรก็ตามถึงแม้ผู้เขียนจะเห็นด้วยว่าการลงโทษประหารชีวิตไม่มีผลในการยับยั้งอาชญากรรมได้ดีไปกว่าการลงโทษที่มีความรวดเร็วและแน่นอน และผู้เขียนก็มองเห็นความน่าจะเป็นในอนาคตที่ประเทศไทยจะยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต แต่ผู้เขียนก็ยังมีความเห็นว่าแต่ละประเทศย่อมมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน การที่จะใช้เกณฑ์ของประเทศหนึ่งมาตัดสินความพร้อมของอีกประเทศหนึ่งในการยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตนั้น ผู้เขียนเห็นว่าไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง การยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยนั้นสมควรเป็นผลของกระบวนการทำให้สังคมเกิดความเข้าใจและมีทัศนคติใหม่กับผู้ที่กระทำความผิด คือไม่ควรคิดว่าพวกเขาเป็นผู้ร้ายที่สมควรรับกรรม แต่ควรคิดว่าพวกเขาก็เป็นคนเหมือนกัน คนย่อมสามารถกระทำความผิดได้ และเมื่อกระทำความผิดแล้วก็สามารถสำนึกผิด และกลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้ ถ้าสังคมให้โอกาส

ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธที่ผู้คนหลายฝ่ายออกมาเรียกร้องให้ระบุนิวกัฏฐธรรมนุญปี 2550 ว่ามีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ เมื่ออ้างตัวว่าเป็นชาวพุทธแล้วเพราะเหตุใดจึงยังคงเรียกร้องให้มีการลงโทษประหารชีวิต ทำไมจึงไม่เป็นชาวพุทธที่ดีโดยการรักษาศีล 5 ไม่ให้ขาด และทำให้การ "ฆ่า" ซึ่งอยู่ในรูปของการลงโทษประหารชีวิตหายไปจากประเทศไทย โดยการให้โอกาสผู้กระทำความผิดให้สำนึกตัวและกลับตัวเป็นคนดี แม้บางคนแย้งว่ามีบุคคลบางจำพวกที่ทำผิดซ้ำซากและไม่ยอมกลับตัวกลับใจ ผู้เขียนก็จะต้องขออ้างถึงการแบ่งผู้คนออกโดยใช้หลักบุคคล 4 หรือ บั้ว 4 เหล่าตามหลักพุทธศาสนา¹⁶ ที่กล่าวถึงบุคคลที่เปรียบเสมือนบัวบางชนิดที่ไม่มีวันได้โผล่ขึ้นมาเหนือน้ำและเป็นอาหารของเหล่าสัตว์น้ำ แต่ผู้เขียนก็อยากจะต้องตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ก่อนที่จะเป็นบัวบานได้นั้นก็ย่อมต้องเป็นบัวในตมมาก่อน และไม่ว่าจะเป็นบัวบานหรือบัวในตมก็ย่อมเกิดมาจากกกอบัวเหมือนกัน

¹⁶ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์: ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 12.

(กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546), น. 153 และพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์: ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ 11. (กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546), น. 112.